

MemoriiJurnale

Marius Barnard (n. 1927), celebru chirurg cardiac sud-african, a crescut în Beaufort West și a absolvit Facultatea de Medicină la University of Cape Town în 1950. A lucrat nouă ani ca medic generalist în Rhodesia de Sud, apoi s-a specializat în domeniul chirurgiei cardiace. Ca membru al echipei coordonate de fratele său, Christiaan Barnard, care a efectuat primul transplant uman de inimă (în 1967, la Groote Schuur Hospital, Africa de Sud), a devenit unul dintre pionierii chirurgiei inimii. A fost de asemenea membru al parlamentului (1980–1989) din partea Partidului Progresist Federal, unul dintre puținele partide care s-au opus apartheidului, iar în ultimii treizeci de ani a promovat asigurarea de boală gravă – invenția sa – în Africa de Sud și în străinătate. Marius Barnard a primit numeroase premii și distincții pentru contribuțiile sale la dezvoltarea medicinei și a fost votat în topul celor mai influenți 25 de oameni din domeniul asigurărilor de sănătate și protecției sociale. A scris două cărți: *Defining Moments* (2011), tradusă în prezent la Editura Humanitas, și *I Hate My Prostate* (2012), publicată ca parte a campaniei „Blue Bow Tie“, în care detaliază lupta sa cu cancerul de prostată și atrage atenția asupra acestei boli. Locuiește în Hermanus (Western Cape, Africa de Sud) împreună cu soția sa, Inez, și are trei copii, nouă nepoți și patru strănepoți.

Simon Norval cunoaște de mulți ani familia Barnard. Este inginer de sisteme electronice, specializat în sistemele de navigație, și consultant în probleme de legislație maritimă. Locuiește la Cape Town și este autorul romanului *Adamastor Rising*.

MARIUS BARNARD

și SIMON NORVAL

Momente-cheie
dintr-o viață în slujba binelui

Traducere din engleză de
Daniel Constantinescu, Martin S. Martin,
Anca Constantinescu, Mihaela Farcaș,
Andrei Constantinescu

Prefață de Daniel Constantinescu

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Mona Antohi
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Elena Dornescu
DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu, Dan Dulgheru

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

Marius Barnard, Simon Norval
Defining Moments. An Autobiography
Publication © Zebra Press 2011
Text © Marius Barnard and Simon Norval 2011
All rights reserved.

© HUMANITAS, 2013, pentru prezenta versiune românească

ISBN 978-973-50-4131-1
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

Prefață la ediția în limba română

Aceasta este autobiografia doctorului Marius Barnard, chirurg cardiac din Africa de Sud, care a luat parte la primul transplant de inimă la om, în echipa condusă de fratele său Christiaan Barnard, la Groote Schuur Hospital din Cape Town. Amândoi au dobândit astfel un renume mondial, care s-a extins și asupra unităților de chirurgie cardiacă de la Groote Schuur Hospital și de la Red Cross War Memorial Children's Hospital din Cape Town. Timp de mulți ani, ambii frați au efectuat transplanturi cardiace, inițiind și transplantul heterotopic, în care o mare parte din inima bolnavă era lăsată pe loc, alăturându-i-se inima transplantată.

Prin 1969, și românii au intrat în scenă. Marius și-a dat seama că pacienții din România – copii și adulți – veneau la Cape Town deoarece chirurgia cardiacă în România comunistă era inefficientă și chiar periculoasă. A vrut să vadă de ce sunt așa de slabe rezultatele și, mai ales, a vrut să-i ajute pe doctori să opereze mai bine, să aibă un sistem de lucru clar și să nu le mai moară atâția pacienți. Barnard a făcut cinci vizite în România, prilej cu care nu numai că a operat bolnavi, dar i-a și sprijinit pe chirurși, cardiologi și anesteziști să-și facă meseria cum trebuie.

Barnard a avut și o viață de politician, ca membru al parlamentului din partea partidului antiapartheid; în acest timp a fost doctor în sectorul privat. Ultima perioadă a activității lui, până nu demult, s-a concentrat pe un sistem de asigurări inițiat și dezvoltat de el, acum răspândit în întreaga lume: asigurarea de boală gravă.

Totul este fermecător, interesant și chiar captivant în această carte, iar capitolul despre România scoate la iveală lucruri de necrezut. Cum a operat dr. Marius Barnard la Cape Town pacienți români într-o vreme când țările noastre nu aveau legături diplomatice și nu era permis accesul din România în Africa de Sud sau din Africa de Sud în România? Cum a fost posibil pentru un chirurg de renume mondial să vină în România, care era pârșită de Securitate, fără viză nici din Africa de

Sud, nici din România, ci numai cu o simplă „aprobare“? Cum a fost posibil apoi să ajungă în România cu o echipă de doctori pentru a salva viața multor pacienți români cu boli cardiace și a pune din nou pe picioare chirurgia cardiacă românească, aflată într-o stare jalnică, cu o mortalitate incredibil de mare?

Toate acestea se petreceau din cauza regimului comunist care distrusese țara și fiecare sector de activitate. Orice tendință de înviorare a chirurgiei cardiace era rapid suprimată. Chirurgia cardiacă, după un început destul de bun în anii '50, a fost transformată într-un fel de specialitate „mortuară“ prin confiscarea ei de către oamenii partidului. Se susținea că această ramură medicală rămâne în urmă din cauză că este costisitoare; dar, cu cât se cheltuiau mai mulți bani și se făceau mai multe operații, cu atât mureau mai mulți pacienți – pe masa de operație sau la scurt timp după. Noi, doctorii, eram disperați, ca de altfel și pacienții sau rudele lor. Îmi aduc aminte că la o ședință UTC (Uniunea Tineretului Comunist) am fost desemnat să asigur o „permanență“ (un fel de gardă) la sediul organizației. Am obiectat că nu pot s-o fac în noaptea aceea pentru că aveam o operație pe cord deschis la Spitalul Fundeni și trebuia să fiu acolo. „Da' până când trebuie să fi acolo?“ m-a întrebat secretarul. „Până moare bolnavul!“ am răspuns. Cei de față au crezut că e banc și s-au amuzat, dar Voinea Marinescu, profesorul de chirurgie cardiacă și ministrul sănătății, a auzit de această întâmplare și mi-a tras un perdaf... care era să mă nimicească – întocmai ca pe un bolnav operat!

Ăsta era adevărul; bieții pacienți operați pe inimă nu apucau să vadă nici măcar patul din Reanimare care le era pregătit și îi aștepta în zadar. Dar cine se putea atinge de Voinea Marinescu, membru marcant al partidului, cu studii în Uniunea Sovietică și prieten de vânătoare cu Gheorghe Gheorghiu-Dej?

În cartea lui, dr. Marius Barnard ne relatează cum a ajuns la Clinica de Chirurgie Cardiacă de la Spitalul Fundeni și cum a reușit să așeze lucrurile pe o traiectorie bună.

În anii dinaintea venirii doctorului Barnard în țară, mulți pacienți români, cei mai mulți dintre ei copii, voiau și încercau să se ducă în Africa de Sud pentru operații pe inimă, care în România ar fi fost cel mai probabil fatale. Aceasta se întâmpla după operația lui Horia Să-mărghitan, care e povestită în carte. Bolnavii plăteau biletul de avion în lei (era cumpărat din București), iar la Groote Schuur Hospital nu achitau decât aproximativ 15 dolari pe zi, indiferent de medicație, analize, investigații, echipament, valve etc. După externare mai stăteau de

obicei 7-10 zile la o „gazdă“, de obicei un emigrant român. Costul spitalului era suportat de statul român. În Franța, Germania, costul era de 20-30 de ori mai mare. Atât România, cât și Africa de Sud aveau un oarecare interes în asta (ne-material). Africa de Sud voia să-și spele ceva din imaginea ei de țară cu politică antiumană, rasistă, criminală, iar România voia să „necăjească“ într-un fel Uniunea Sovietică, afișându-se ca o țară socialistă care menținea unele relații (chiar și nediplomatice) cu Africa de Sud – exemplul răului pentru toate țările din lume. Ce-or fi avut de câștigat cele două țări ca urmare a acestui comportament atipic, nu pot să știu, dar pot să afirm cu tărie că pacienții români au câștigat enorm. Un total de circa 200 de pacienți români au fost operați acolo și n-am auzit de vreunul care să fi murit. La noi în țară diagnosticul lor era pe lista de mortalitate extremă.

Când contactau Groote Schuur Hospital din Cape Town, bolnavii trimiteau mai întâi un raport medical (în engleză, desigur!) care conținea anamneza, examenul fizic, datele de laborator, electrocardiograma, ecocardiograma, radiografiile etc., plus cateterismul cardiac și angiografia, pentru care cel mai des erau expediate copii de filme. Lui Barnard i-au plăcut mai mult rapoartele mele decât ale altora, probabil fiindcă ale mele conțineau date sau detalii care aveau o oarecare semnificație pentru chirurgi, eu fiind cardiologul secției de chirurgie cardiacă. Le spuneam bolnavilor sau le trimiteam vorbă prin cei care se întorceau să apeleze la mine pentru rapoartele medicale. Încetul cu încetul, corespondența noastră a crescut și am început să includem și date ne-medicale, de familie, relații, proiecte etc., ca între persoane care se cunosc, dacă nu chiar ca între prieteni.

Prin martie 1977, mi-a scris că se duce la un congres la Atena și că ar vrea – dacă se poate – să facă o vizită în România. Treabă foarte grea: România nu dădea viză de intrare pentru cetățenii din Africa de Sud. Dar am găsit o pilă care a deschis calea. Era internat la noi pe secție un mare, mare ștab de la Securitate, colonelul P. M-am dus cu dr. Martin Constantinescu (Martin S. Martin) la el și i-am expus problema. După câteva zile ne-a dat răspunsul. Poate veni, îl primim și fără viză, dar nu în vizită oficială sau profesională, ci numai ca invitat privat al cuiva. Imediat am trimis o invitație doctorului Marius Barnard și soției lui, Inez, să vină în România ca musafiri ai mei și le-am transmis toate instrucțiunile. Au sosit pe 22 iunie 1977. Au stat la Hotel Dorobanți.

Vizita în România a durat șase zile. I-am plimbat prin țară cu mașina noastră: Sinaia, Brașov, Moldova, Bucovina, mânăstiri; despre aceasta se relatează în carte.

Momente-cheie

dintr-o viață în slujba binelui

Prefață

Trăiești doar o dată. Dar, dacă trăiești cum trebuie, o dată este destul.

Joe E. Lewis

De mulți ani voiam să scriu o carte. În sfârșit, dorința a devenit realitate și, dacă mă uit înapoi, trebuie să spun: „Asta zic și eu viață!”

Am crescut înconjurat de frumusețea minunată a extraordinarului Karoo, și, în mod paradoxal, m-am confruntat cu intoleranța și am îndurat mari greutăți când eram tânăr în micul oraș Beaufort West din Karoo.

Anii de studii în medicină au început la Facultatea de Medicină de la University of Cape Town, după care am făcut cercetare medicală și am practicat medicina în Marea Britanie, Rhodesia de Sud, Cape Town și Houston, înainte de a mă întoarce la Cape Town, apoi la Johannesburg.

Participarea mea activă la primul transplant cardiac uman, de importanță istorică, la Groote Schuur Hospital, a fost un moment extraordinar în viața mea, care a creat oportunități unice. M-a ajutat să îmbunătățesc mai apoi tehnicile chirurgiei cardiace, metodele și standardele ei, atât în țara mea, cât și în alte părți ale lumii. Am condus echipe deosebit de competente, formate din colegi doctori din Africa de Sud, cu care am mers în România și Polonia, unde am transmis cunoștințele și experiența noastră într-un moment când era de neconceput din punct de vedere politic pentru cineva din Africa de Sud să pătrundă și să opereze dincolo de Cortina de Fier.

Implicarea mea politică în Africa de Sud a fost în mare parte dictată de împrejurări, dar nedreptățile și pura răutate a regimului apartheid m-au impulsionat să fiu membru al parlamentului într-una din cele mai negre perioade ale istoriei țării mele.

Din experiențele mele cu pacienții din toată lumea, în special în timpul când am lucrat în sectorul privat, mi-am dat din ce în ce mai bine seama că pacienții diagnosticați cu boli care le amenință viața au nevoie de un nou fel de poliță de asigurare care să le ofere protecție și siguranță financiară. În cele din urmă, conceptul de asigurare de boală gravă a devenit realitate, atât în Africa de Sud, cât și în afară, iar astăzi această asigurare continuă să se extindă.

Toate aceste experiențe m-au stimulat, m-au îmbogățit și m-au răsplătit atât profesional, cât și personal. Cred că am fost călăuzit de un scop unic, acela de a îmbunătăți viața oamenilor și de a contribui la dezvoltarea cunoștințelor medicale acolo unde era posibil.

Dar cel mai mare dar al meu a fost marea dragoste și direcția în viață pe care am primit-o de la părinții mei misionari. Tatăl meu mi-a dat un exemplu minunat, iar afirmația lui simplă, dar puternică, „Dumnezeu este dragoste“ reprezintă un adevăr în care cred și care m-a călăuzit toată viața.

O altă binecuvântare a fost căsătoria de o viață cu iubita mea soție, Inez. Ea a fost partener și tovarăș perfect pentru mine, mama perfectă a celor trei copii ai noștri; m-a sprijinit în toate împrejurările.

Pentru toate aceste experiențe – momentele-cheie din viața mea – aduc mulțumiri lui Dumnezeu cel Atotputernic, care mi-a dat viață și a făcut toate lucrurile posibile.

Marius Barnard
„Berg 'n See“, Hermanus
ianuarie 2011

Origini modeste

Există o parte a țării noastre care mi se pare mai frumoasă decât oricare alta din Africa de Sud, dacă nu din toată lumea. Am vizitat multe locuri în viața mea și trebuie să spun că n-am văzut nici un altul care să-i egaleze nespusa frumusețe. Mă refer, desigur, la renumita noastră Garden Route. Nu știu precis care-i sunt limitele geografice, dar, dacă pleci din Cape Town cu mașina, începe la George și se termină la Storms River Mouth.

Nu pot aici să descriu toate orașele, satele și locurile ascunse de vacanță la mare din această zonă, dar câteva dintre ele sunt Victoria Bay, the Wilderness, Brenton-on-Sea, Knysna, Knoetzie, Plettenberg Bay și Nature's Valley. Dacă mai adaugi spectaculoasa coastă marină, munții maiestuoși și pădurile din interior, avem de-a face cu o minune peisagistică și cu perfecțiunea pe pământ.

Locul acesta este binecuvântat de Dumnezeu să fie singurul din Africa de Sud cu ploaie și iarna, și vara, și așa se explică întinsele păduri autohtone cunoscute drept *Tsitsikamma*, ceea ce în limba khoi înseamnă „locul cu multă apă“. Copacii înalți și bătrâni din aceste păduri vaste formează o imensă boltă de ramuri care nu lasă soarele să pătrundă și ascunde sub umbra ei deasă o mare varietate a habitatului. Mulți dintre acești copaci erau vii pe vremea când Cristos mergea pe pământ; dintre ei, cei mai cunoscuți sunt *stinkwood* (*Ocotea bullata*), *yellowwood* (*Podocarpus latifolius*) și *ironwood* (*Olea laurifolia*). Datorez mult copacilor din aceste păduri: cu trunchiurile lor mari și ramurile lor încolăcite, ei au jucat un rol esențial în existența strămoșilor mei, oferindu-le adăpost și lucru. Printre copacii din pădurile vecine din Knysna, bunicii mei au trăit și au crescut opt copii, cel mai mic fiind tatăl meu, Adam Hendrikus Barnard.

În tinerețea tatălui meu, trăiau în pădure căprioare, antilope și cerbi maronii, precum și mulți porci mistreți, care de multe ori distrugeau grădinile de legume. Tatăl meu, căruia cu afecțiune îi spuneam *Deddie*,

îmi povestea cum puternicii elefanți africani cutreierau pădurile în mare număr. Mi-a spus multe întâmplări din care abia a scăpat cu viață, într-una din ele fiind încolțit de o femelă de elefant care-și apăra puii.

În mod tragic, din pricina lăcomiei oamenilor, aceste gigantice făpturi au fost distruse, împușcate pentru fildeș și din cauză că distrugeau proprietățile. Unii oameni spun că mai sunt încă trei sau patru elefanți care cutreieră pădurea, dar dovezile cele mai sigure arată că există numai o singură femelă bătrână de elefant. Asta a adus civilizația!

Nici copacilor nu le-a mers mai bine: au fost tăiați la nimereală pentru cherestea, pentru consolidarea galeriilor din mine, stâlpi de telefon, traverse de cale ferată și confecționarea mobilei elegante. Sculptată din acești copaci antici și tratată cu uleiuri și lacuri, o asemenea mobilă are mare căutare și, de multe ori, valoarea ei este inestimabilă. Numeroase suprafețe acoperite de păduri au fost înlocuite cu întinse plantații de pini și eucalipti, aduși din îndepărtata Australie.

Pe vremea tatălui meu, frunzișul des și bogat, cu ramuri înalte, servea drept adăpost și loc de înmulțire pentru multe specii de păsări, printre care renumita *loerie* de Knysna, o pasăre mare și frumoasă, de culoare verde, cu cioc mic și aripi de un roșu strălucitor. Pasărea asta, precum și cucul verde, *narina trogon* (*Apaloderma narina*), ciocănitorele de Knysna și de măslini, măcăleandru cântător și multe alte feluri de păsări trăiesc și azi în pădure.

Nu i-am cunoscut niciodată pe bunicii mei din partea tatălui, Johannes Wilhelm și Anna Dorothea Elizabeth Marthina Barnard, amândoi născuți în 1836. Știu însă că numele de fată al bunicii mele din partea mamei era tot Barnard. Trebuie să fi fost o legătură de rudenie între ei; poate erau veri. Circula o glumă pe atunci în Knysna, cum că dacă mergi pe stradă și dai într-un stâlp sau într-un copac trebuie să spui „Scuze, domnule Barnard!”. Tăietorii de lemne din Knysna formau o comunitate foarte mică și căsătoriile între persoane înrudite erau obișnuite.

Tatăl meu mi-a povestit cum familia lui se zbătea să-și câștige existența. Bunicul și familia lui făceau parte dintr-un grup de oameni care nu aveau școală, dar erau foarte harnici și cu frica lui Dumnezeu. Erau numiți *albii săraci*. De *negrii săraci* nu se vorbea niciodată, pentru că se presupunea că marea majoritate a negrilor erau săraci. În tinerețe, nu spuneam nimănui de unde mă trag când se vorbea de „albii săraci” cu dispreț. Pe vremea aceea, mi-era rușine cu strămoșii mei; astăzi sunt foarte mândru când aud vorbindu-se de „albii săraci”. Nu am nici o

rezervă să spun oricui că bunicul meu și familia lui făceau parte din acest grup.

Deși mi s-a povestit puțin despre bunicul meu, am aflat totuși că era un om solid, cum e de așteptat de la cineva care a mănuit toporul toată viața. Să dobori copaci și apoi să lucrezi cu lemnul era muncă grea, care cerea mult efort și precizie. Se spune că măiestria acestor oameni întrecea orice mașinărie. Bunicul avea foarte puțină școală și abia putea să citească, dar el și bunica trăiau după Biblie și, când într-o dimineață devreme a fost găsit mort în fața locuinței lui modeste, lângă el se afla deschisă Sfânta Scriptură.

De curând am descoperit, prin Ministerul Agriculturii, Silviculturii și Pescuitului din Africa de Sud, că la vremea aceea trebuia să obții permis ca să tai *stinkwood* și *yellowwood*. Permisul costa 4 lire și, în plus, trebuia să ai și o pereche de boi cu care să scoți lemnele din pădurea deasă. Bineînțeles că pe atunci nu existau drumuri spre pădure. E uimitor cât de mulți dintre cei care au semnat acele contracte purtau numele de Barnard. Deși am examinat lista celor care dețineau permise mergând înapoi până la 1899, nu am recunoscut sau identificat nume de rude sau numele bunicului meu. Totuși, sunt convins că ei aveau astfel de permise.

Unul dintre cei mai cunoscuți autori sud-africani, Dalene Matthee, a scris mai multe cărți, printre care *Circles in a Forest* și *Fiel's Child*, unde povestește despre viața și strădania zilnică a tăietorilor de lemne și a meșteșugarilor din această pădure. E potrivit deci ca personajele principale din *Circles in a Forest* să aibă numele Barnard. De fapt, dacă aș fi avut talentul și priceperea necesare, aș fi putut scrie povestirile din această carte eu însumi, pentru că personajele și locurile sunt exact așa cum mi le-a descris tatăl meu.

Locuitorii pădurii nu aveau mari speranțe pentru un viitor mai bun. Intermediarii care le cumpărau lemnele tăiate și aduse din pădure erau mult mai bine educați și îi exploatau fără milă. Din cauza sistemului necinstit folosit de aceștia, oamenii ca bunicii mei erau plini de datorii și trebuiau să vândă cheresteaua la orice preț, ca să poată cumpăra provizii și alte lucruri de care aveau nevoie.

Adam Hendrikus, tatăl meu, a văzut lumina zilei la data de 20 martie 1875. Când s-a născut, părinții lui se apropiau de vârsta de 40 de ani. La începutul anilor 1900, ei au murit fără să fi părăsit vreodată locuința din pădure. Despre restul familiei tatălui meu nu am multe cunoștințe, știu doar că patru dintre verii lui au murit pe front în Primul

Război Mondial, în Flandra și Delville Wood. Și îmi mai amintesc că am cunoscut un unchi, Oom Koos, care cândva a lucrat ca „pilot remorcher“ în portul Knysna. Nu conducea un remorcher în sensul convențional al cuvântului; vasul lui era mai degrabă o barcă cu vâsle. Părăsea portul vâslind spre larg și ghida vapoarele cu abur peste bancurile de nisip, prin canalul îngust și periculos dintre stâncile Knysna până în laguna liniștită și sigură.

Cum portul era greu accesibil pe vremea aceea, se angaja un pilot care să ghideze vasele mari. Cel mai renumit pilot de port pe atunci era, bineînțeles, John Benn, constructor de vapoare din Golful Mossel, care a venit în Knysna în 1868 să conducă operația de recuperare a navei *Musquash*, care naufragiase între cele două stânci de la intrarea în lagună. Deși vaporul s-a făcut bucăți înainte de a fi recuperat, Benn a hotărât să rămână în Knysna când i s-a propus să construiască un vapor, *Rover*, pentru un comerciant local.¹

Nu am reușit să descopăr dacă Oom Koos și John Benn au lucrat împreună. Mă îndoiesc să se fi întâmplat așa, deoarece Benn era mult mai în vârstă decât unchiul meu, care ar fi primit slujba asta numai dacă Benn se pensionase sau murise.

Când vorbea despre locul lui de naștere, tatăl meu pomenea întotdeauna despre o zonă la nord de Knysna, care se numea *Ou Plaas*. Azi, dacă mergi dincolo de cele două stânci de la intrarea în lagună, urci o mică pantă pe drumul N2, care trece prin Knysna, și zona asta este imediat pe stânga drumului. Cred că în tinerețe tatăl meu și-a petrecut mult timp, dacă nu chiar tot timpul, în locul ăsta.

Când părinții mei mai trăiau încă, ne duceam în vizită la rudele tatălui meu, care locuiau în căsuțele dărăpănate ocupate înainte de bunicii mei și semenii lor din pădure. Locuințele mici, cu doar două camere și făcute din tablă, nu ofereau nici un confort. Cu zece oameni sau mai mulți înghesuiți în spații așa de mici, rigorile vieții la grămadă și lipsită de orice intimitate trebuie să fi fost greu de tolerat. Erau puține motive pentru care o astfel de locuință putea fi numită cămin: servea drept adăpost de vreme rea și oferea protecție împotriva dușmanilor și a animalelor sălbatice. Desigur, nu exista apă curentă și electricitate, și nu-mi amintesc din aceste vizite decât condițiile grele, înghesuiala și fumul gros.

Dar viața acolo trebuie să fi fost și amuzantă. Tata mi-a povestit cum adesea vedea stafii când se întorcea la *Ou Plaas* după o noapte petrecută în oraș, și cum o lua la fugă când le zărea. În copilărie, visam fâpturile astea înfricoșătoare toată noaptea; nu puteam crede că tatăl

meu – om al lui Dumnezeu – ar fi capabil să mă mintă. Sigur, acum știu că era pur și simplu felul lui de a ne distra. Dacă le-a văzut cu adevărat, n-o să aflui niciodată.

N-am știut sigur niciodată de ce mergeam în vizită acolo, dar am o idee. Când tata auzea muzica bură (*boeremusick*), începea să danseze și, cu tot disprețul mamei mele, demonstra cum se dansează *sities*, *vastrap* și *Hotnot's riel*.² Mama nu i se alătura la dans niciodată, nu era demn de ea. Judecând după năzdrăvăniile tatălui meu, am dedus că bătrânul fusese „dus la oraș“ în tinerețe.

Îmi aduc bine aminte cum tata îmi arăta fabricile în care lucrase când era foarte tânăr. Fabrica de cherestea Thesen se afla pe insula cu același nume, de-a lungul lagunei Knysna, iar altă fabrică, Parkes, era situată lângă strada principală a orașului. N-am să uit niciodată mirosul special, unic al lemnului și zgomotul făcut de mașinile care tăiau și modelau mânere de lopeți și târnăcoape. Fasonarea și geluirea lemnului m-au uimit întotdeauna, și Deddie îmi arăta unde stătuse și ce făcuse și cât de multe ore în șir petrecuse în picioare.

Acasă, tata era expert în tăiatul lemnelor pentru soba Esse, care consuma foarte mult. Îmi plăcea să-l privesc, dar el mă certa întotdeauna și-mi spunea că e mai bine să te uiți la un câine care face pipi la trunchiul unui copac decât să te uiți la un om care taie lemne cu toporul. Nici atunci și nici acum nu văd legătura, dar era felul lui de a mă ocroti și feri de primejdia vreunei așchii de lemn care să-mi sară în ochi.

Tata îmi povestea adesea despre vapoarele care veneau în port să aducă tot felul de bunuri și care plecau spre țărături depărtate și necunoscute, încărcate cu lemn prețios. În acei ani a întâlnit mulți oameni interesanți în Knysna și nu e de mirare că toate cele trei mătuși ale mele s-au căsătorit cu marinari. Probabil că frumusețea acestor femei sau poate frumusețea orașelului Knysna a fost irezistibilă și nu s-au mai întors pe vapor. Încă îmi amintesc numele lor de familie: Stopforth, din Scoția; Iverson, din Norvegia; și Thomas, din Wales. De fapt, am stat la fiecare dintre ei scurte perioade de timp, cu diferite ocazii. Thomas, în special, era renumit în familie pentru că trăia ca un adevărat marinar: se îmbăta des și se pare că spunea povești îngrozitoare despre viața lui pe mare și întâmplările avute pe când cutreiera toată lumea.

De câte ori mergeam la Knysna nu scăpam ocazia să vizităm stâncile pitorești. Cocolat pe pietre, tata îmi explica cu câtă greutate intrau bărcile în lagună, trebuind să treacă prin canalul periculos, descriindu-mi-l pe Oom Koos și barca lui cu vâsle și epavele presărate de-a lungul țărmului.

Cuprins

<i>Prefață la ediția în limba română</i>	5

MOMENTE-CHEIE dintr-o viață în slujba binelui

<i>Cuvânt înainte</i>	17
<i>Prefață</i>	19
<i>Mulțumiri</i>	21
<i>Nota editorului</i>	25

Partea I: ORIGINI

<i>Introducere</i> de Rev. James Gray	29
1. Origini modeste.	31
2. Tatăl meu, misionarul	39
3. Beaufort West	42
4. Tinerețea mea	51
5. Anii de școală	81
6. Bani de buzunar	85
7. Duminica la biserică	89

Partea a II-a: MEDICINA

<i>Introducere</i> de Petre Ghidu	97
8. Facultatea de Medicină	99
9. Intern	127
10. Medic generalist în Rhodesia de Sud	133
11. Rezident și cercetător	148
12. Specializare la Houston	156
13. Din nou acasă	168
14. Chirurg cardiac	175
15. Deschizători de drumuri în chirurgia cardiacă	184
16. Apărătorii minciunilor	195
17. Urmările transplantului	202

18. Chirurgia cardiacă merge înainte	210
19. Primele rezultate în transplantul cardiac	218
20. Un pacient celebru din lumea politicii	223
21. Renumere și călătorii	226
22. Experiența din România	237
23. Polonia	293
24. Nu numai o inimă bolnavă	305

Partea a III-a: POLITICA

<i>Introducere</i> de Ray Swart	315
25. Deșteptarea rasială	317
26. Inițierea	321
27. Drumul spre parlament	328
28. Politica lui Chris	340
29. Membru al parlamentului	345
30. Atacul total și atacatorii	353
31. Adio politicii	359

Partea a IV-a: ASIGURAREA DE BOALĂ GRAVĂ

<i>Introducere</i> de Marcia Johnson	363
32. Punctul de plecare	367
33. Formularea și lansarea conceptului	377
34. Promovarea noii asigurări	383
35. Visul meu american	409
36. Canada	418
37. Surprize, surprize	423
38. Reușită în America	430
39. Roadele muncii mele	437
40. Ultima vizită în Marea Britanie	446
41. Călătorii în China	449
42. Asigurarea de boală gravă: calea de urmat	457

Partea a V-a: LUCRURI DE SUFLET

43. A trăi cu cancerul	463
44. În amintirea lui Chris	474
45. Prietenii de la Spitalul de Copii al Crucii Roșii	479

<i>Note</i>	483
<i>Glosar</i>	493